

Fasten (Sawm)

- af Imam Abū Hāmid al-Ghazālī (1050-1111)

Oversat fra (*Inner Dimensions Of Islamic Worship: From Ghazali's Ihya Ulum Uddin - by Muhtar Holland*)

Fastens hemmeligheder

Det bør blive kendt at der er tre niveauer af fasten; (1) almindelig; (2) speciel; og (3) særlig speciel.

Almindelig faste indebærer at afholde sig fra mad, drikke og seksuel tilfredsstillelse.

Speciel faste indebærer at holde ens ører, øjne, tunge, hænder og fødder – og alle andre organer – fri fra synd.

Særlig speciel faste er hjertets faste fra uværdige bekymringer og verdslige tanker i total ligegyldighed til alt undtagen Allāh (Ophøjet er Han). Denne slags faste bliver brudt af tanker om verdslige anliggender, undtagen de, som bidrager til religiøse mål, eftersom at disse udgør forsyninger for det Hinsides og ikke er af denne lavere verden. De, som er velbevandrede i hjertets åndelige liv har endda sagt, at en synd registreres imod den, der hele dagen bekymrer sig med planlægning af at bryde sin faste. Sådant ængstelse stammer fra manglende tiltro til Allāhs belønning, Stor og Strålende er Han, og fra manglende tiltro til Hans lovede ernæring.

Til denne tredje grad tilhører profeterne, de sande awliyā (Allāhs nære) samt Allāhs fortrolige. Den giver sig ikke til detaljeret undersøgelse i ord, da dens sande natur bedre afdækkes i handling. Den består af den yderste hengivelse til Allāh (Ophøjet er Han) og til forsømmelsen af alt andet end Allāh. Det er tilknyttet vigtigheden af Hans ord:

“Sig Allāh, og forlad dem så til deres forgæves leg.”

[al-An'ām, 6:91]

De indre betingelser

Hvad angår den specielle faste, er denne den slags, som praktiseres af de retskafne. Den indebærer at holde alle ens organer fri fra synd og seks ting er påkrævede for dens opnåelse:

1. Se ikke det som mishager Allāh

En ophøjet opmærksomhed, som afholdes fra at se alt det som er kritisabelt eller forkasteligt, eller det der distraherer hjertet og afleder det fra ihukommelse af Allāh.

Profeten (saw) sagde: "*Det fordækte øjekast er et af Satans forgiftede pile, Allāhs forbandelse være over ham. Den, der forlader det af frygt for Allāh, vil modtage fra Ham, Ophøjet og Strålende er Han, en tro, hvis sødme han vil finde i sit hjerte*" (al-Hākim, sahīh).

Jābir beretter fra Anas at Allāhs Sendebud (saw) sagde: "*Fem ting bryder en mands faste: løgn, bagtale, sladder, mened og et lystfuldt blik*" (Azdī, daīf).

2. Tal ikke...

At beskytte sin tunge fra ævl, løgn, bagtalelse, uanstændighed, uforskammethed, skænderi og polemik; at få den til at opretholde stilhed og beskæftige den med ihukommelse af Allāh og med recitation af den hellige Qur'ān. Dette er tungens faste.

Sufyān sagde: "*Bagtalelse annullerer fasten.*"

Layth citerer Mujāhid for at have sagt: "*To vaner annullerer fasten: Bagtalelse og det at fortælle løgne.*"

Profeten (saw) sagde: "*Fasten er et skjold; så når en af jer faster, burde han ikke anvende afskyelig eller tåbelig tale. Hvis nogen angriber ham eller fornærmer ham, lad ham sige: 'Jeg faster, jeg faster!'*" (al-Bukhārī og Muslim).

Det er overleveret:

To kvinder fastede i Allāhs Sendebuds (saw) tid. De var så trætte hen imod afslutningen på dagen af sult og tørst, at de var på nippet til at kollapse. De sendte derfor en besked til Allāhs Sendebud (saw) for at anmode om tilladelse til at bryde deres faste. Som svar sendte Profeten (saw) dem en skål og sagde:

"Sig til dem, at de skal kaste op i den hvad de har spist." En af dem kastede op og fyldte halvdelen af skålen med frisk blod og mørt kød, mens den anden kastede det samme op, så de tilsammen fyldte den. Tilskuerne var forbløffede. Så sagde Profeten (saw): *Disse to kvinder har fastet af hvad Allāh gjorde lovligt for dem, og har brudt deres faste ved det Allāh (Ophøjet er Han) gjorde ulovligt for dem. De sad sammen og hengav sig til bagtalelse, og her er kødet af de folk, som de talte ondt om!* (Ahmad, majhūl).

3. Lyt ikke...

At lukke ens ører for alt forkasteligt; da alt forbudt at ytre, er ligeledes forbudt at lytte til. Dette er hvorfor, Allāh, Ophøjet og Strålende er Han, ligestillede lureren med profitmageren, i Sine ord, Ophøjet er Han:

"(De er) Lyttere til falskhed! Forbrugere af ulovlig fortjeneste!..."

[al-Mā'ida, 5:42]

Allāh, Ophøjet og Strålende er Han, sagde også:

"Hvorfor holder rabbinerne og de lærde dem ikke væk fra deres syndige tale og deres spisen af det forbudte?"

[al-Mā'ida, 5:63]

Tavshed foran bagtalelse er derfor ulovligt. Allāh, Ophøjet er Han, sagde:

"Så er I ligesom dem" **[al-Nisā', 4:140]**

Dette er hvorfor, Profeten (saw) sagde: *"Bagtaleren og hans tilhører er partnere i synd."* (al-Tabarāni, da'īf)

4. Gør ikke...

At holde alle andre lemmer og organer væk fra synd: Hænderne og fødderne fra forkastelige gerninger, og maven fra tvivlsom mad, når fasten brydes. Det er meningsløst at faste – at afholde sig fra lovlig mad – kun for at bryde ens faste med hvad der er ulovligt. En mand, der faster som dette kan sammenlignes med en, der bygger et slot, men demolerer en by. Lovlig mad er skadeligt i mængde, ikke i kvalitet, så det at faste er at reducere det

førstnævnte. En person kan meget vel opgive overdreven brug af medicin af frygt for bivirkninger, men han ville være en tåbe, hvis han gik over til indtagelse af gift. Det ulovlige er en gift, dødelig for religion, mens det lovlige er en medicin, gavnlige i en lille dosis men skadelig i for stor mængde. Formålet med at faste er at fremkalde mådehold.

Profeten (saw) sagde: "*Hvor mange af de som faster får intet fra det, end sult og tørst!*" (al-Nasā'ī og Ibn Māja).

Dette er blevet fortolket til at omtale dem, der bryder deres faste med ulovligt mad. Nogle siger, at det referer til de, der afholder sig fra ulovligt mad, men bryder deres faste på menneskekød gennem bagtalelse, som er ulovligt. Andre betragter det som en hentydning til de, som ikke bevogter deres organer fra synd.

5. Undgå at spise for meget

Ikke at hengive sig til alt for meget af selv lovligt mad, når fasten skal brydes, dertil at man propper sin mave. Der er ingen beholder mere afskyelig for Allāh, Ophøjet og Strålende er Han, end en mave helt proppet med (selv lovligt) mad. Til hvilken gavn er fasten, som er en måde at overvinde Allāhs fjende på og neddæmpe ens appetit, hvis man ved tidspunktet for fastens afslutning ikke blot kompenserer for hvad man er gået glip af i løbet af dagen, men måske også hengiver sig til et udvalg af ekstra madvarer? Det er endda blevet sædvanen at indkøbe og gemme alle slags madvarer til Ramadān, så at mere bliver konsumeret i løbet af den tid end i løbet af adskillige andre måneder tilsammen. Det er velkendt at formålet med at faste er at opleve sult og at kontrollere lyst for derved at forstærke sjælen i fromhed. Hvis maven udsultes fra tidlig morgen til aften, så at dens appetit bliver vækket og dens trang intensiveres, og den så tilbydes lækkerier og tillades at blive mæt, bliver dens smag for nydelse forøget og dens styrke overdrevet; lidenskaber bliver aktiveret, som ville have været forblevet i dvale under normale omstændigheder.

Fastens ånd og hemmelige natur er at svække de kræfter, som er Satans midler til at lede os tilbage til ondskab. Det er derfor essentielt at skære ned på ens indtagelse til hvad man ville indtage på en normal nat, når man ikke faster. Ingen gavn opnås fra fasten, hvis man konsumerer så meget, som man ville i løbet af dagen og natten tilsammen. Endvidere består en af etiketterne i at tage lidt søvn om dagen, så at man mærker sulten og tørsten og bliver bevidst om svækkelsen af ens kræfter, med den følgende rensning af hjertet.

Man burde medtage en vis grad af svaghed ind i natten for at gøre det nemmere at bede nat bønnerne (tahajjud) og at recitere opremsningerne (awrād). Så kan det være, at Satan ikke vil blive hængende omkring ens hjerte, og at man vil se Himmeriget. Skæbnens Nat repræsenterer natten, i hvilken noget af dette Himmerige afsløres. Dette er, hvad der menes med Allāhs ord, Ophøjet er Han:

“Sandelig åbenbarede vi den på magtens nat” **[al-Qadr, 97:1]**

Enhver der stiller en pose mad mellem sit hjerte og sit bryst bliver blind for denne åbenbaring. Ej heller er det at holde maven tom nok til at fjerne sløret, medmindre man også tømmer sindet for alt andet end Allāh, Stor og Strålende er Han. Det er hele sagen, og udgangspunktet for det hele er nedskæring af mad.

6. Se på Allāh med frygt og håb

Efter at fasten er blevet brudt, burde hjertet svinge som et pendul mellem frygt og håb. For man ved ikke om ens faste vil blive accepteret, om man vil finde gunst hos Allāh eller om den vil blive afvist, og efterlade én blandt de, som Han afskyr. Dette er hvordan man bør være ved afslutningen af enhver tilbedelseshandling, man udøver.

Det er berettet af al-Hasan ibn Abū Hasan al-Basrī, at han engang passerede en gruppe folk, der var i gang med at le ubekymret. Han sagde: "Allāh, Ophøjet og Strålende er Han, har gjort Ramadān måneden til en racerbane, på hvilken Hans væsener konkurrerer i Hans tilbedelse. Nogle er kommet ind først og har vundet, mens andre er sakket bagud og har tabt. Det er aldeles forbløffende at finde nogen le og lege omkring på dagen, hvor succes varetager vinderne, og fiasko de ødsle. Ved Allāh, hvis sløret blev løftet, ville udøveren af godt utvivlsomt blive beskæftiget med hans gode arbejde og udøveren af ondt med sine onde gerninger."

Med andre ord, vil manden, hvis faste er blevet accepteret være for fuld af glæde til at indgå i nytteløse handlinger, mens latter vil være forhindret af anger for den, der har lidt afvisning.

Af al-Ahnaf ibn Qays er det berettet, at han engang blev fortalt: "*Du er en ældre person; at faste ville svække dig.*" Men han svarede: "*Med dette er jeg ved at gøre klar til en lang rejse. Lydighed overfor Allāh, Herlig er Han, er nemmere at udstå end Hans straf.*"

Således er de indre væsentlige betydninger af at faste.